

tedaj v šoli slovensko, ali po katerem drugem jeziku učé. In kako je, da se to vendar le prigodi? Zato, ker šola ni zato se zgolj jezikov učiti, ampak tudi drugih potrebnih reči in predmetov, si serce žlahtniti, in se za slehern stan pripravljati.

Drugi želijo (če je res?), naj bi se šola od cerkve ločila! — To nerodnost dokazovati, bi bilo v kristjanskih državah od več; — toda veliko jih je celo ob pravo vero, in keršansko zastopnost prišlo, — katerim se pa ne sme nikakor po volji storiti, ker so v svoji temoti le pomilovanja vredni. Sploh bi pa jaz terdil, da je v tej reči tako zvana „persönliche Gehässigkeit“ največ kriva, zatoraj se bere v nekih humorističnih novinah (28. l. K.) tako le: „Wir wollen keine Trennung der Schule von der Kirche, sondern nur vom grandigen H. Pf...; die Kirche verträgt sich sehr gut mit der Wissenschaft, nur mancher Pf... will davon nichts wissen“. — Exemplum est odiosum. Ergo sobrii estote, in se deržite načela: „Leben und leben lassen“, ne pa onoga, ki se glasi: „fiat justitia, pereat mundus“, ker bi se vam vendar le zualo primeriti, da bi morali slišati: „medice cura te ipsum“.

— a —, duhoven imenovane škofje.

Nekoliko od svilarstva.

Ena naj koristnejših reči, ktere naj bi učitelj svoje učence tudi učil, je svilarstvo. Porok za to so nam mnoge naznanila po časnikih, koliko je svilarstvo prida doneslo, kjer so se ga zvesto poprijeli. Kakor sadjoreja se tudi sviloreja tam, kjer ima učitelj vert ali prostor za to, naj bolj djavno dá učiti; vendar pa ni odveč, ako učitelj na zadnje učencem, ko jih je že sviloreje djavno učil, še sim ter tje kaj popraša, kar naj si pa učenci v pisne knjižice zapišejo, da ne pozabijo, postavim:

Učitelj. Glejte otroci, tiste svilne gosence, ktere so bile še pred malo tedni čisto drobne, da ste jih komaj vidili, in ste že marsikaj o njih slišali, so se nam v lepe svilne mešičke zavile, in nam tako za naš mali trud zapustile drago svilo. Danes bi rad zvedil, kdo si je o sviloreji kaj zapomnil! — Ti, Matiček! ali še veš, iz česa so se svilne gosence ali svilodi izvalili?

M. Iz malih svilodnih jajčkov, makovemu semenu podobnim.

U. Dobro si povedal. —

U. Kako pa se mora z njimi ravnati, da se izvalé?

M. V gorko izbo se morajo djati, vendar ne na peč, da se od primerne gorkote počasi izvalé.

U. Kdaj pa je čas, da se valé te gosence?

M. Takrat, kadar murbe zelené.

U. Zakaj pa ne poprej?

M. Zato, ker svilodi le murbino perje jedo.

U. Tedaj, Matiček, kaj mora tisti še poprej imeti, kateri hoče svilode rediti in svilo pridelovati?

M. Mora imeti toliko murb nasajenih, da more z njih listjem svilode preživiti.

U. Vedite, otroci, kdor ima le kakih 50 murb vsajenih, more že v malo letih več tisuč svilodov rediti in tako kakih 20 do 40 funtov svile pridelati, in si vsako leto 40 in še več goldinarjev prislužiti.

U. Janez! povej nam ti, kaj se mora z izvaljenimi svilodi na prvo storiti?

J. Ko se jih dosti izvalí, se denejo na desko, potem se kos sakovine čez nje pogérne; na sakovino pa se zrezano murbino listje natrese, na katero gosenci skozi sakovino prilezejo in ga jedo.

U. Zakaj pa se jim mora listje zrezati?

J. Zato, ker je celo preterdo, kterega griziti ne morejo.

U. Zakaj pa se mora vselej, preden se kermijo, sakovina čez nje djati?

J. Zato, da morejo skozi luknjice na listje zlesti, in se jim potem ložeje blato in listni ostanki odjema in vse lepo počedi.

U. Prav si odgovoril; tudi svilodom je snažnost pol živeža.

U. Povej mi ti, Mihel, ali je treba svilodom večkrat na dan kerme polagati?

M. Naj manj štirikrat na dan; zakaj, večkrat ko se jim jesti dá, hitreje rastejo.

U. Ali je pa zadosti, da gosence samo kermiš in snažiš?

M. Ni zadosti; skerbeti se mora tudi, da so vedno zdrave.

U. Kako se mora pa paziti, da so gosence vedno zdrave?

M. Paziti se mora, da je v izbi, ali kjer so, vedno primerno gorko, da sapa čez nje ne vleče; da se jim mokro listje ne polaga in da sploh kaj mokrote do njih ne pride.

U. Kako se mora pa o deževji z listjem ravnati?

M. O deževji je naj bolje, da se listje en dan naprej nabere, in se dene potem med pert ali v čiste vreče, da se nekoliko osuši.

U. Dobro.

U. Če gosence ali svilodi z listjem preveč vode dobé, jo morajo, kar je je preveč, izpotiti, za to je tedaj naj bolje, da se listje vselej en dan pred nabere in osuši.

U. Ali veš ti, France, ali se svilodi tudi levé?

F. Ker svilodi naglo rastejo, in se jim koža tako naglo razširiti ne dá, jim pod staro zraste nova koža; in kadar je gotova, en dan ali tudi dalje počivajo in med tem staro kožo slečejo, to je, se levé.

U. Ker si mi to dobro povedal, mi povej še dalje, kolikrat se levé, preden se zapredejo?

F. Preden se zapredejo se štirikrat levé.

U. Prav.

U. Šimen! ali ti veš, kdaj se levé?

Š. Vsakih 5 do 12 dni enkrat se levé?

U. Kako pa se poznajo, kdaj se levé?

Š. Po tem se poznajo, da takrat počivajo, to je, ne jedo in glave kviško molé.

U. Ali jih pa sme pri počivanju kaj motiti?

Š. Tega pa ne.

U. Kako se pa skerbi, da se takrat ne motijo.

Š. Treba je že perve dni, tiste ki se na en dan izvalé, skupaj djati, zato da tudi vse h kratu počivajo.

U. Ali se mora listje vedno zrezano svilodom pokladati?

Š. Naka; zrezati se jim mora le perve dni, dokler so svilodi mladi, in pa vselej prvi dan po spanji.

U. Res je tako.

U. Lukec! povej mi ti, kakošne barve so svilodi?

L. Svilodi so od začetka temno rujavi, pa potem, ko se levé, postanejo belejši, in po četrtem so že čisto beli.

U. Ali poznaš, kdaj so svilodi za predenje ugodni?

L. Kadar po četrtem spanju več ne jedo in čisti postanejo, da se proti luči skozi nje vidi.

U. Dobro.

U. Jernej! kam se morajo za prejo ugodni svilodi djati.

J. Na prazne lese, na ktere se pred oblance denejo.

U. Povedal si, pa ne popolnoma.

U. Vedite otroci! Zadnje dni, ko svilodi za opredenje godni postajajo, se jim oskerbí pripraven suh kraj, kjer sapa skozi ne vleče in kjer je primerno gorko; tje se prenesejo suhe in čiste lese, ktere se ob kraju s suhimi oblanci, in po sredi z golimi murbinimi šibami obložé. Na take lese se prenesejo godni svilodi in se s kosmatim popirjem rahlo pogernejo, pod katerim se v take lepe mešičke ali kokone zapredejo, kakor jih danes vidite. P. G.

N o v i c e.

Veseli glasi se šlišijo, kako se v sosednih kronovinah tu pa tam zboljšuje zapusceni učiteljski stan. Iz med vseh krajev pa je gotovo d u n a j s k o mesto prvo, ki v takih blagih preuredbah vsem drugim za zgled sveti. Ljudskim učiteljem in podučiteljem dunajskega mesta je mesto zraven mnogih drugih poboljškov povikšalo letno plačilo do 1000, 800, 600, 500, 400 in 300 gold. — Bog vé, kdaj se bo odgernila tudi nam slovenskim učiteljem kaka ugodniša pomlad!

Iz Slovenskih goríc. † Marsikaj je treba še iz naših ljudskih šol odpraviti, zbrusiti, popraviti in vpraviti, da bodo žlahtne mladike naših šolarjev in šolaric lepo napredovale v kersanskem duhu in se izdramile za svojo narodnost. Da imajo učitelji naj lepšo priložnost in dolžnost vsako smet napčenosti pomesti iz šol, vé vsaki. Deca v njihovih rokah so mehke vosek, iz kterega lahko delajo lepe domače podobe, ali pa gerde spake, ki so podobne nehvaležni kukovici, ktera drugi ptici v gnezdu jajce znese, in kadar zvaljena kukovica doraste, more se lastno ptičino dete umakniti iz gnezda; naseljenica jo pahne z lastne posteljice. Takih nehvaležnikov redi precej tudi naša slovenska zemlja; treba je tedaj, da jih odvrčamo, ne pa, da jih redimo v naših šolah. Proč toraj z vsem, — odpravimo vse iz šol, kar stiska navadno razvitje, in kar brani duhu dvigati se do lastne zavednosti. Taka napaka ali spaka se mi zdi, postavim, da šolarji in šolarce na poskusnih spiskih (Probeshriften) podpisujejo svoje imena le z nemškimi čerkami. Da je v nekterih šolah še taka brezglavna, sem se prepričal z lastnimi očmi. Pri nas je navada, da se na poskusnih piskih naj prej nektere redi po slovenski pišejo, potem pa nektere verste po nemški. Podpis je pa le vselej po nemški. To se mi vidi silno narobe, in mislim, da mi bo to vsak pošten domoroдец poterdil. Slovenski šolarji in šolarce se naj učijo in vadijo svoje imena podpisati le po slovenski. Ako od njih kateri na kako višjo stopinjo zleze, in bo kedaj razumel nemški, bo gotovo se znal tudi podpisati po nemški, če bo treba. Francoz se podpiše vselej po domače; tako tudi Anglež, Lah i. t. d. Slovenec naj pa se podpisuje po slovenski. Tega pa se mora v šolah vaditi, drugače boš še vedno nalletel na smešnice, da kmet tudi kako slovensko pismo ali prošnjo podpiše po nemški, zato, ker se je v šoli tako navadil, in tudi pri tem